



# STUDENTŲ PEDAGOGINĖS PRAKTIKOS PRADINĖJE MOKYKLOJE REFLEKSIJOS: PEDAGOGINĖS PRAKTIKOS TOBULINIMO KONTEKSTAS

Skaistė Kovienė, Aida Plaušinitienė  
Šiaulių universitetas, Lietuva

## Santrauka

*Pirmos pakopos studentų pedagoginė praktika pradinėje mokykloje padeda tobulinti būsimų pedagogų – mokytojų, socialinių pedagogų, neformalios veiklos organizatorių – rengimą. Šiaulių universiteto pedagoginės praktikos modelyje išskiriami trys etapai, atspindintys nuoseklų praktiką atliekančio studento vaidmenų pasikeitimą – nuo stebėtojo ar pedagogo padėjėjo, dirbančio prižiūrint mentoriumi ir praktikos vadovui, iki savarankiško mokytojo. Pedagoginė praktika nėra vien tik studijų proceso dalis, bet ir studento, mokyklos, kurioje jis atlieka praktiką, bei aukštosios mokyklos, rengiančios būsimą pedagogą, profesinę pažangą skatinantis veiksnys. Baigę ją studentai skatinami apmąstyti savo patirtį, pastebėti jos teigiamas ir neigiamas puses, sėkmes ir nesėkmes, su kuriomis jie susidūrė, pergalvoti įgytas kompetencijas ir numatyti savo profesinio tobulėjimo kelius.*

*Tyrimo tikslas – atskleisti Šiaulių universiteto pirmos studijų pakopos studentų, atlikusių pedagoginę praktiką pradinėje mokykloje, patirtis ir išvagas, reikšmingas praktikos organizavimo tobulinimui. Tyrimo tikslui pasiekti bei tyrimo duomenims surinkti buvo taikytas refleksijų raštu metodas. Empiriniai duomenys išanalizuoti content analizės būdu.*

*Tyrimo metu išanalizuotos pirmosios pakopos studentų pedagoginės praktikos pradinėje mokykloje patirtys ir išvagos, reikšmingos pedagoginės praktikos realizavimo tobulinimui. Nustatyta, kad studentai pedagoginės praktikos metu turimas teorines žinias pritaiko praktiškai, išsiaiškina savo profesijos pasirinkimo tikslingumą bei motyvaciją pedagoginei veiklai. Išaiškėjo pedagoginės praktikos pradinėje mokykloje privalumai bei tobulintini aspektai.*

**Raktiniai žodžiai:** *pedagoginė praktika, praktikos tobulinimas, profesijos pasirinkimus, patirties refleksija.*

## Įvadas

Vienas pagrindinių LR Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos (2013) tikslų – siekti, kad pedagoginių bendruomenių daugumą sudarytų reflektuojantys, nuolat tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys profesionalūs mokytojai. Kintant Lietuvos švietimo sistemai, svarbiausias pedagogų rengimo uždavinys – rengti kūrybingus, inovatyvius, gebančius sėkmingai veikti ir įsitvirtinti nuolat besikeičiančioje darbo rinkoje specialistus. Taigi mokytojas nėra strategijų išmokęs technikas, o reflektuojantis, kritiškai mąstantis intelektualas (Andrén, 2012). Lukavičienė (2012) teigė, kad sociokultūriniai, ekonominiai ir politiniai veiksniai, lemiantys pedagogų rengimo pokyčius, visada sąlygojo naujų gebėjimų, vaidmenų ir kompetencijų poreikį, kuris turėjo įtakos studijų proceso kiekybinei ir kokybinei kaitai modeliuojant praktinių profesinės veiklos gebėjimų ugdymą(si) universitetinėse studijose. Hargreaves (2008) teigia, kad kyla „naujos“ pedagogo profesionalumo sampratos poreikis – pedagogai, kaip katalizatoriai: skatina gilų kognityvinį mokymąsi; išmoka mokyti taip, kaip mokyti jie nebuvo išmokyti; įsipareigoja tęstiniam profesiniam mokymuisi; dirba ir mokosi kolegialiomis komandomis; tėvus laiko mokymosi partneriais; ugdo kolektyvinį intelektą ir juo remiasi; ugdo gebėjimą keistis ir rizikuoti; skatina pasitikėjimą procesais.

Būsimųjų pedagogų rengimo procesą Lietuvoje reglamentuoja įvairūs norminiai dokumentai: Pedagogų rengimo modelio aprašas (2017), Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas (2007), Pedagogų rengimo reglamentas (2018), Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategija (2013) ir kt. Minėti dokumentai akcentuoja ne tik bendrųjų gebėjimų, bet ir vertybinių nuostatų ugdymą, ugdymo turinio sąsajas su realiu gyvenimu. Minėtuose dokumentuose didelis dėmesys skiriamas pedagoginei praktikai, jos kaitai, atliepiančios nūdienos visuomenės poreikius. Ji nėra vien tik studijų proceso dalis, bet ir studento, ugdymo institucijos, kurioje jis atlieka praktiką, bei aukštosios mokyklos, rengiančios būsimą pedagogą, profesinę pažangą skatinantis veiksnys. Pedagogų rengimo reglamente (2018) pedagoginė praktika apibūdinama kaip privaloma studijų dalis, skirta profesijos kompetencijoms ugdyti, realizuojama praktikos įstaigoje. Pedagogikos studijų modulį sudaro 60 ECTS studijų dalykų, būtinų pedagogo kvalifikacijai įgyti (pedagogikos, psichologijos, didaktikos ir kt.). Iš šių kreditų ne mažiau kaip 30 ECTS yra skiriama pedagoginei praktikai.

Pedagogų rengimo reglamente (2018) teigiama, kad šios srities pedagogus rengia stipriausieji šalies universitetai, o Šiaulių universitetas – vienas iš pedagogų rengimo centrų, kurio tikslas studijas grindžiant aukšto lygio moksliniais tyrimais, ugdyti ateities pedagogus, prisidedančius prie tvarios, inkluzinės visuomenės stiprinimo, siekiama sukurti aukščiausius europinius standartus atitinkančią pedagogų rengimo sistemą. Rengiant pedagogus orientuojamasi į pedagogo teorinių ir praktinių kompetencijų ugdymo(si) svarbą, einama nuo orientavimosi į teorines žinias link vyksmo, t. y. besimokančiojo gebėjimų ugdymo(si). Šių kompetencijų plėtojimas geriausiai pasiekiamas per pedagoginę praktiką (Poneliene, Kovienė, 2015). Atlikdamas pedagoginę praktiką studentas gali studijų metu gautas teorines žinias susieti su praktine veikla (Bilbokaitė, 2012).

Šiaulių universitete pirmos pakopos studijų studentų atliekama pedagoginė praktika ugdymo įstaigose padeda tobulinti būsimųjų ugdytojų – mokytojų, socialinių pedagogų, neformalios veiklos organizatorių – rengimą. Ji parengta vadovaujantis Šiaulių universiteto, nacionaliniais ir tarptautiniais dokumentais bei pedagogų rengimo nuostatomis. Pedagoginė praktika grindžiama integraciniu-sisteminiu požiūriu, apimančiu du praktikos proceso aspektus: teorijos ir praktikos vienovė bei vientisa trijų praktikos dalių sistema, sudaranti galimybes nuosekliai plėtoti bei gilinti bendrąsias, profesines, dalykines ir asmenines kompetencijas. Universiteto praktikos modelyje išskiriami trys etapai, kurie atliepia nuoseklią praktiką atliekančio studento vaidmenų kaitą nuo stebėtojo, pedagogo asistento, dirbančio globojant mentoriui ir praktikos vadovui iki savarankiškai dirbančio stebint mentoriui ir praktikos vadovui (Poneliene, Kovienė, 2015). Toks praktikos organizavimas, leidžiantis studentams jau nuo pirmųjų semestrų įsitraukti į praktinę veiklą, tarptautinių ekspertų vertintinas kaip pozityvus dalykas. Anot Lamanausko (2016), studentų veikla pedagoginės praktikos metu iš esmės yra mokytojo profesinės veiklos analogas, todėl ji turėtų būti nuosekli, apimanti visą studijų laikotarpį, o taip pat lanksti savo forma ir turiniu bei atliekama realioje edukacinėje aplinkoje. Atlikęs praktiką studentas skatinamas reflektuoti savo patyrimą, išvelgti teigiamas ir neigiamas jo puses, patirtas sėkmes ir nesėkmes, permąstyti įgytas kompetencijas ir projektuoti savo profesinio tobulėjimo kelius ir būdus.

Studentams, studijuojantiems Šiaulių universitete realizuojamoje Pradinio ugdymo pedagogikos ir ikimokyklinio ugdymo studijų programoje, yra taikoma pedagoginių praktikų organizavimo tvarka, kuomet praktika pradedama I kurso 2 semestre. Pirmoji praktika



atliekama ikimokyklinio ugdymo įstaigose, ikimokyklinio ugdymo grupėse. Kitą semestrą šios studijų programos studentai pedagoginę praktiką atlieka jau pradinės mokyklos 1–4 klasėse. Jos metu studentai atlieka pedagogikos, psichologijos, sveikatos ugdymo veiklos praktikos mokykloje pažinimo ir vertinimo, dalykų didaktikų užduotis, jų pagrindu rengia praktikos ataskaitas, reflektuoja įgytą patirtį.

Pedagoginės praktikos turinio ir organizavimo galimybes įvairiais aspektais nagrinėtos įvairių autorių darbuose, tačiau atnaujinant pedagogų rengimą reglamentuojančius teisinius aktus, kintant Lietuvos švietimo sistemai, kyla būtinybė nuolat stebėti ir analizuoti įvairius būsimųjų pedagogų rengimo aspektus, o ypač pedagoginės praktikos realizavimo situaciją bei kylančias problemas. Šis tyrimas būtent ir fokusuojamas į studentų, atlikusių praktiką pradinėje mokykloje, patirties reprezentacijas.

**Tyrimo tikslas** – atskleisti Šiaulių universiteto pirmos studijų pakopos studentų, atlikusių praktiką pradinėje mokykloje, patirtis ir išvalgas, reikšmingas praktikos organizavimo tobulinimui.

## Tyrimo metodologija

### *Bendra tyrimo charakteristika*

Taikyti tyrimo metodai – mokslinės informacijos šaltinių ir teisės aktų turinio analizė (teoriniam kontekstui atskleisti), studentų refleksijos (empirinio tyrimo duomenims surinkti) ir turinio (content) analizė (empirinių duomenų analizė). Tyrimas buvo vykdomas 2020 m. vasario–kovo mėnesį.

Tyrimas grindžiamas socialinio konstruktyvizmo nuostatomis, kad tikrovės pažinimo ir mąstymo konstravimas – aktyvus procesas, kai įgytos žinios taikomos įvairiose situacijose ir mokymosi procesas vyksta jau įgytų žinių ir patirčių pagrindu (Berger, Luckmann, 1999). Šiuo atveju studentai įgytas teorines žinias pritaiko praktikoje, taip konstruodami naujas žinias ir įgydami patirtį. Tyrimas taip pat grindžiamas ir humanizmo nuostatomis, kad kiekviena asmenybė pati yra aktyvi, kūrybiška, nuolat trokštanti augti ir tobulėti, atvira naujoms patirtims (Maslow, 2011) bei J. Dewey ir Pollard nuostatomis apie reflektyvųjį mąstymą: „mąstymas yra geriausias jausmas, kuris yra visko pagrindas, veikiantis įsitikinimus“. Mąstymo refleksija – tai raktas į reflektyviają praktiką (Pollard, 2006; Dewey, 2014).

### *Tyrimo imtis*

Kokybinio tyrimo imtį sudarė 15 tyrime sutikusių dalyvauti informantų – Šiaulių universiteto pirmos studijų pakopos studentų, būsimųjų pradinio ugdymo pedagogų, atlikusių praktiką pradinėje mokykloje, refleksijos raštu apie pedagoginę praktiką. Kadangi tyrimo metu buvo remiamasi geranoriškumo principu, todėl tyrime dalyvavo ne visa būsimųjų pedagogų grupė, o tik motyvuoti studentai, kuriems aktualūs teigiami pedagoginės praktikos organizavimo pokyčiai. Studentų refleksijų turinio analizė pasitelkta siekiant atliepti išsikeltą tyrimo tikslą. Tyrimo imtis – patogioji netikimybinė.

### *Tyrimo instrumentas ir procedūra*

Informantų buvo paprašyta raštu reflektuoti praktikos pradinėje mokykloje metu įgytą patirtį akcentuojant galimybę įgytas teorines žinias pritaikyti praktikoje, naujos patirties bei kompetencijų įgijimą, ugdymo(si) proceso organizavimo ir pasiekimų vertinimo gebėjimų įgijimą. Informantų buvo prašoma išsamiai reflektuoti savo veiklą praktikos metu, išitraukimą į įstaigos veiklą, bendravimą su mentoriumi, motyvacijos dirbti pradinėje mokykloje pokyčius. Taip pat buvo prašoma įvardinti sunkumus, su kuriais susidūrė praktikos metu, bei tobulintinus jos aspektus.

Atliekant tyrimą, buvo laikomasi tyrimo etikos principų. Visi tyrimo dalyviai buvo informuoti apie tyrimo tikslą, konfidencialumą, anonimiškumą. Tyrimų atlikimo, duomenų analizės bei tyrimo rezultatų skelbimo metu vadovautasi mokslinės etikos reikalavimais.

Tyrimo rezultatai padeda pastebėti tam tikras aktualias tendencijas, kurios padės tobulinti pedagoginės praktikos organizavimą aukštojoje mokykloje.

### *Duomenų analizė*

Refleksijų raštu medžiaga analizuota nuosekliai, indukciniu būdu išskiriant prasminius vienetus, juos jungiant į subkategorijas, vėliau jungiant į kategorijas, kurios iliustruotos citomis iš refleksijų tekstų. Kategorija – teiginys, apimantis grupę subkategorijų (trumpų teiginių), kurias sieja bendras turinys, teksto prasmė (Bitinas ir kt., 2008; Creswell, 2014). Sujungtos kategorijos sudaro temas, apibūdinančias nagrinėjamą reiškinį. Šalia pristatomų studentų pasisakymų (būdingesnių pavyzdžių) pateiktas skaitmuo žymi refleksijų raštu numerį, kurį jai priskyrė tyrėjai. Atliktos kokybinės turinio analizės pagrindu formuluotos tyrimo išvados.

### **Tyrimo rezultatai**

Refleksija visiems ugdymo proceso dalyviams padeda pamatyti perspektyvas; geriau suprasti savo stiprybes ir nustatyti silpnąsias vietas; išsiaiškinti savo pagrindines vertybes ir viltis, lūkesčius; identifikuoti galimus neatitikimus ar sritis tobulinimui. Studentų refleksijų raštu turinio analizė atskleidė praktikos vertinimą studentų požiūriu, kuomet pedagoginė praktika įvardijama kaip naujų žinių ir patirties šaltinis (1 lentelė).



## 1 lentelė

*Pedagoginė praktika kaip galimybė įgyti naujų žinių ir patirties*

Kategorija	Subkategorija	Būdingesni pavyzdžiai
Įgytos naujos žinios ir patirtis	Žinios	<i>... sužinojau daug vertingų dalykų, kurie pravers man kaip pedagogui ateityje (2); Sužinojau, kaip pritaikyti fiziškai aktyvią veiklą vaikų sugebėjimams ir fiziniam pajėgumui (9); Iš jau sukauptos patirties ir įgūdžių vaikučių auklėjime, įgijau didžiulį žinių bagažą (13).</i>
	Patirtis	<i>Per praktiką įgijau naujos patirties (2); Stebimosios praktikos laikotarpiu pasisėmiau daug naujos patirties (4); Tai – labia įdomi ir vertinga patirtis, iš kurios daug ko išmokau (11).</i>
Teorinių žinių taikymas praktikoje		<i>Praktika studentui yra gerai, nes gali palyginti teorines žinias su realia praktika (9); Praktikos privalumai: teorijos pritaikomumas praktikoje &lt;...&gt; (13).</i>

Apibendrinant 1 lentelėje pateiktus duomenis galima teigti, kad studentams praktika visų pirma yra naujų žinių ir patirties įgijimas. Jei vieni studentai naujas žinias ir patirtis įvardijo jų neapibūdinami, pvz. „Per šią praktiką įgijau naujos patirties (2)“, tai kiti išskyrė, kokius naujus ugdymo metodus sužinojo arba veiklos vedimo formas įsisavino („...kaip pritaikyti fiziškai aktyvią veiklą vaikų sugebėjimams ir fiziniam pajėgumui (9)“). Studentams svarbu ir tai, kad praktikos metu galėjo įsitikinti, kaip teorija veikia praktikoje.

Dalis informantų įvardijo, su kokiais metodais, taikomais ugdymo(si) proceso organizavime bei pasiekimų ir asmeninės pažangos vertinime, teko susidurti praktikos metu. Būsimiems pedagogams, ugdymo specialistams, svarbu gebėti atpažinti tiek ugdymo situacijas, tiek jose taikomus metodus, todėl pastaroji patirtis vertintina kaip pozityvus praktikos aspektas (žr. 2 lentelė).

**2 lentelė***Ugdymo(si) proceso organizavime ir pasiekimų bei pažangos vertinime taikomi metodai*

Kategorija	Subkategorija	Būdingesni pavyzdžiai
Naujų metodų atpažinimas ir taikymas praktikoje	Auklėjimo metodai	<i>Galėjau pasikalbėti su pradinių klasių mokytojomis apie vaikus, kokius metodus naudoja, kaip sutramdo vaikus, kai neklauso, kaip sudomina vaikus (3)</i>
	Mokymo metodai	<i>Sužinojau pradinės mokyklos tvarką, taikomus ugdymo proceso metodus (3) Pamačiau skirtingus mokymo metodus ir geriau supratau mokytojo darbą (7)</i>
	Į vaiką orientuotas ugdymas	<i>... supratau, kad mokymo efektyvumas labai daug priklauso nuo atitinkamo suplanavimo ir tinkamai pasirinktų ugdymo metodų, mokiniams įdomių veiklų (11) Tai dalykinės žinios, gebėjimas taikyti skirtingas metodikas, pažinti kiekvieną ugdytinį ir skatinti jo motyvaciją, parinkti jam pačias tinkamiausias ugdymo formas, būdus ir priemones (10)</i>

Apibendrinant 2 lentelėje pateiktus duomenis galima teigti, kad vienas iš gebėjimų, kuriuos turėtų įgyti studentai praktikos metu – atpažinti ir gebėti taikyti metodus, organizuojant ugdymo procesą bei vertinant vaikų pasiekimus bei pažangą. Studentų refleksyvaus pobūdžio ataskaitose minimi auklėjimo bei mokymo metodai dažniau orientuojantis į ugdymo proceso organizavimą. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad studentai išvelgė ir ugdymo įstaigose taikomus į vaiką orientuoto ugdymo bruožus, kuomet veiklos planuojamos orientuojantis į kiekvieną ugdytinį ir jo unikalumą.

Pedagoginės praktikos turi būti organizuojamos taip, kad būtų atliepiama nuosekli praktika atliekančio studento vaidmenų kaita nuo stebėtojo, pedagogo asistento, dirbančio globojant mentoriui ir praktikos vadovui iki savarankiškai dirbančio stebint mentoriui ir praktikos vadovui. Todėl praktikoje studentai užima ne tik stebėtojų poziciją, bet ir aktyviai įsitraukia į įstaigoje vykstančias veiklas, asistuoja klasėje dirbantiems pedagogams (*Pavadavau išvykusią mokytoją (4); Dalyvavau įvairiuose užsiėmimuose (4); Dalyvavau ir pati organizavau nemažai veiklų (8); Padėjau pedagogui integruotose muzikos, kūno kultūros, anglų pamokėlėse (1)*).

Tai, kad studentai praktikos metu gali save išbandyti įvairiuose vaidmenyse, daro įtaką ir jų motyvacijai pedagogo profesinei veiklai (žr. 3 lentelė).



### 3 lentelė

#### Motyvacija pedagogo profesinei veiklai

Kategorija	Subkategorija	Būdingesni pavyzdžiai
Profesinės veiklos projektavimas	Būsimo pedagogo vertybinės nuostatos	<i>Man, kaip būsima mokytojai, svarbiausias dalykas į kurį orientuosiuos ugdant vaikus bus dėmesys vaikui ir skatinimas (2)</i> <i>Ateityje norėčiau tapti ne tik gera pedagoge, bet ir gera drauge vaikams (2)</i>
	Igytų žinių universitete taikymas būsimoje profesinėje veikloje	<i>Igytas žinias tik universitete, tiek praktikos metu stengsiuosi vėliau panaudoti dirbdama pedagogės darbą (6)</i> <i>Praktika suteikė daug žinių ir naujų kompetencijų, kurias pritaikysiu ateityje kaip būsimas pedagogas (11)</i> <i>&lt;...&gt; gavau daug patarimų, pamokymų, kuriuos pritaikysiu ateityje dirbdama pedagogo darbą (15)</i>
Teisingas profesijos pasirinkimas	Motyvacija darbui su vaikais	<i>Vaikai padėjo suprasti, kad tikrai neapsirikau pasirinkdama tokią profesiją (3)</i> <i>&lt;...&gt; supratau, kad noriu būti šalia vaikų, juos mokyti (6)</i>
	Savo pasirinkimo įsivertinimas	<i>Iš pradžių visa tai atrodė gąsdinančiai, bet diena po dienos supratau, kad einu teisingu keliu ir man tai kėlė dar didesnį džiaugsmą (7)</i> <i>Labai džiaugiuosi, kad praktika leido geriau pažinti save pačią. Jaučiuosi daug tvirčiau ir neabejoju, jog pasirinkau teisingai (13).</i>

Motyvacija pedagogo profesinei veiklai apima kelis aspektus (3 lentelė). Visų pirma, studentai praktikos metu ima projektuoti savo profesinę ateitį, nurodydami kokias žinias taikys ateityje ar kokiais pedagoginio darbo principais ir vertybinėmis nuostatomis vadovausis. Taip pat praktika vertinama kaip tam tikras patvirtinimas sau apie tai, kad pasirinkta sau tinkama profesija.

Tai, kad tyrimo dalyviai jautė, jog profesiją pasirinko teisingai, galėjo lemti ir kolektyvas, kuriame atlikta praktika. Visose analizuotose refleksijose studentai praktikos instituciją ir darbuotojų kolektyvą vertino pozityviai (4 lentelė).

**4 lentelė***Studentų dalyvavimas praktikos mokyklos gyvenime*

Kategorija	Subkategorija	Būdingesni pavyzdžiai
Bendruomeniškumas	Tapimas visos mokyklos dalimi	<i>Jau antrą praktikos savaitę atrodė, kad vaikštau mokykloje labai seniai (3); Teko dalyvauti mokyklose šventėje, neapsiribojau vien klase (2); Sulaukiau mokyklos administracijos dėmesio ir palaikymo (4).</i>
	Tapimas klasės bendruomenės dalimi	<i>&lt;...&gt; vaikai su džiugesiu priėmė ir laukė kada vėl pasirodysime (6); &lt;...&gt; mus vadino mokytojomis, turiu pripažinti – jaučiausi puikiai (7)</i>

Be to, kad praktikos refleksijose praktikos institucijos kolektyvas bei administracija įvardijami kaip draugiški, šiltai priimančios, palaikantys. Galima pažymėti tai, kad studentai praktikos metu patys jautėsi esantys įstaigos arba grupės bendruomenės dalimi.

Studentų refleksijose apie praktiką išskirta tiek privalumų, tiek ir tobulintinių aspektų. Tyrimo rezultatai pateikiami 5 lentelėje.

**5 lentelė***Pedagoginės praktikos privalumai ir tobulintini aspektai*

Kategorija	Subkategorija	Būdingesni pavyzdžiai
Pedagoginės praktikos privalumai	Skiriamų užduočių prasmingumas	<i>Pedagoginės praktikos užduotys buvo įdomios ir prasmingos, padėjo gilintis į pedagoginę ugdomąją veiklą (16).</i>
Tobulintini pedagoginės praktikos aspektai	Per didelė užduočių apimtis	<i>Užduočių gana daug (11); Mano nuomone, praktikai buvo per daug užduočių (14); Sumažinti praktikos užduočių apimtį, kadangi užduočių gausa neleidžia atsipalaiduoti ir pasinerti į bendravimą su vaikais, įstaigos bendruomene (15).</i>
	Dalykinių, pedagoginių ir psichologinių žinių trūkumas	<i>Trūko informacijos bei žinių kai kuriais klausimais (11); Psichologijos ataskaita buvo labai sudėtinga, nes pritaikyti vaiko psichologinės raidos žinias praktiškai yra labai sudėtinga (14).</i>

Dalis studentų praktikos užduotis įvardijo kaip prasmingas, teoriją ir praktiką apimančias, suteikiančias galimybę save išbandyti praktiškai. Tuo tarpu tobulintinomis sritimis išskiriamas teikiamų užduočių skaičiaus optimizavimas, dažnu atveju susijęs su





tu, kad studentai turėjo per mažai pasirengimo joms įgyvendinti. Tyrimo rezultatai rodo, kad studentams trūksta tiek dalykinių, tiek pedagoginių ir psichologijos žinių, pvz., „*Man reikėtų dar daug ko išmokti, pirmiausia, tai išvengti konfliktinių situacijų, išmokti taikyti vaiko pažinimo metodus*“ (2).

Informantų išskirti tobulintini pedagoginės praktikos aspektai suteikia galimybę ne tik tobulinti pedagoginę praktiką, bet ir studijų programos turinio parinkimą, išdėstymą semestruose.

## Diskusija

Siekiant kokybiško pedagogų rengimo, neabejotinai aktualu yra ne tik suteikti studentams įvairių žinių, bet ir sudaryti galimybę tas žinias pritaikyti praktiškai, sudaryti galimybę patiems pasirinkti įvairius ugdymo metodus, surasti išeitis įvairiose pedagoginėse situacijose. Mūsų atliktas tyrimas parodė, kad būsimieji pedagogai praktiką vertina kaip galimybę įgyti naujų žinių, o jau turimas žinias – pritaikyti praktiškai. Tai patvirtina ir kitų autorių atlikti tyrimai (Bankauskienė, Masaitytė, 2015; Lamanauskas ir kt., 2014; Ponelienė, Kovienė, 2015).

Tyrimo metu nustatytas pedagoginės praktikos privalumas, kurio neatskleidė kiti autoriai – skiriamų užduočių prasmingumas, kuris padėjo gilintis į pedagoginę ugdomąją veiklą. Kitų autorių atlikti tyrimai atskleidė tokius pedagoginės praktikos privalumus, kaip asmeninį tobulėjimą, ugdymo įstaigos pažinimą, tinkamą pedagoginės praktikos organizavimą (Lamanauskas ir kt., 2014).

Mūsų atliktas tyrimas patvirtino ir kitų autorių atliktuose tyrimuose išskirtus pedagoginės praktikos tobulintinus aspektus: per didelę skiriamų užduočių apimtį bei tam tikrų žinių trūkumą (Ponelienė, Kovienė, 2015). Tiek mūsų, tiek kitų autorių (Bilbokaitė, 2012, Ponelienė, Kovienė, 2015) tyrimai patvirtina, kad studentai daugiausiai sunkumų patiria atlikdami psichologijos užduotis, jiems nepakanka vaiko raidos psichologijos dalyko žinių.

Būsimųjų pedagogų refleksijų analizės rezultatai atskleidė, kad pedagoginė praktika padėjo suvokti, jog studentai pasirinko tinkamą profesiją. Panaši tendencija pastebima ir kitų autorių tyrimuose (Ponelienė, Kovienė, 2015).

Mūsų ir kitų tyrėjų atlikti tyrimai yra aktualūs ne tik Šiaulių universitetui, bet ir kitoms pedagogus rengiančioms aukštosioms mokykloms. Atliktų tyrimų rezultatų pagrindu gali būti šalinami pedagoginės praktikos turinio ir organizavimo trūkumai, siekiama kokybiškos pedagoginės praktikos bei optimalaus studijų programos dalykų turinio atnaujinimo.

## Išvados

Empirinio tyrimo rezultatai atskleidė, jog būsimieji pedagogai suvokia, kad pedagoginė praktika pradinėje mokykloje yra itin reikšminga studijų dalis, kurios metu įgyjama ir naujų žinių, ir patirties. Jie taip pat turi galimybę studijų metu įgytas žinias pritaikyti praktiškai. Kaip pozityvus pedagoginės praktikos aspektas buvo išskirtas gebėjimas atpažinti tiek ugdymo situacijas, tiek jose taikomus metodus.

Praktikos metu studentai turėjo galimybę pasijusti ugdymo institucijos, kurioje jie atliko praktiką, bendruomenės dalimi, daugelis iš jų galėjo atsakyti sau į pagrindinį

klausimą: ar jie yra teisingai pasirinkę profesiją. Motyvacija pedagoginei veiklai apima studentų projektuojama profesinė ateitis bei žinios, pedagoginio darbo principai ir vertybinės nuostatos, kuriomis jie vadovausis.

Pedagoginės praktikos metu būsimeji pedagogai turėjo galimybę pabūti įvairiuose vaidmenyse: stebėtojo, pedagogo asistento ir net savarankiškai atliekančio pedagogo funkcijas specialisto, susipažinti su metodais, taikomais ugdymo(si) procese, pasiekimų bei pažangos vertinimu.

Refleksijose studentai išryškino ne tik teigiamas pedagoginės praktikos puses, bet ir tobulintinus aspektus: įvairių dalykinių, pedagoginių ir psichologinių žinių trūkumą, užduočių skaičiaus optimizavimą.

Atlikto empirinio tyrimo rezultatai turėtų paskatinti pedagoginių praktikų vadovus peržiūrėti praktikų užduočių skaičių ir turinį, o išryškintas tam tikrų teorinių žinių stygius – galimybė atkreipti dėmesį ir į dėstomų dalykų turinį bei išdėstymą.

## Literatūra

- Andrén, U. (2012). Self-awareness and self-knowledge in professions: Something we are or a skill we learn. *Acta Universitatis Gothoburgensis*. [https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/30157/1/gupea\\_2077\\_30157\\_1.pdf](https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/30157/1/gupea_2077_30157_1.pdf)
- Berger, P. L., & Luckmann, Th. (1999). *Socialinis tikrovės konstravimas: žinojimo sociologijos traktatas* [The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge]. Pradai.
- Bankauskienė, N., & Masaitytė, R. (2015). Pedagoginė praktika kaip svarbus pedagogų rengimo veiksnys [Pedagogical practice as important factor in teacher training]. *Andragogika / Andragogy*, 1(6), 131–144. <http://dx.doi.org/10.15181.andragogy.v5i0.960>
- Bilbokaitė, R. (2012). Studentų poreikiai praktikos kokybei: privalumai ir trūkumai [Students' needs for quality of practice: Advantages and disadvantages]. *Švietimas: politika, vadyba, kokybė / Education Policy, Management and Quality*, 3(12), 19–25. <http://oaji.net/articles/2014/513-1395067839.pdf>
- Bitinas, B., Rupšienė, L., & Žydzūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija* [Qualitative research methodology]. S. Jokužio leidykla-spaustuvė.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- Dewey, J. (2014). *Demokratija ir ugdymas* [Democracy and education]. Baltic Printing House.
- Hargreaves, A. (2008). *Mokymas žinių visuomenėje: švietimas nesaugumo amžiuje*. Homo liber.
- Lamanauskas, V., Lukavičienė, V., & Makarskaitė-Petkevičienė, R. (2014). Pedagoginė universiteto studentų praktika: privalumai, trūkumai, gerinimas [University students pedagogical internship: Advantages, disadvantages, improvement]. *Švietimas: politika, vadyba, kokybė / Education Policy, Management and Quality*, 1(16), 28–45. <http://oaji.net/articles/2014/513-1413445195.pdf>
- Lamanauskas, V. (2016). Pedagoginės praktikos gerinimas: kai kurie aspektai [Improvement of pedagogical internship: Some aspects]. *Švietimas: politika, vadyba, kokybė / Education Policy, Management and Quality*, 8(1), 4-7. <http://oaji.net/articles/2016/513-1470337321.pdf>
- Lukavičienė, V. (2012). Pedagoginės praktikos organizavimo kaita: Šiaulių universiteto Edukologijos katedros kontekste [Changes in the organization of pedagogical practice: In the context of the Department of Education of Šiauliai University]. Kn. *Mokytojų rengimas XXI amžiuje: pokyčiai ir perspektyvos. X tarptautinės mokslinės konferencijos medžiaga / Teacher education in the 21st century: Changes and perspectives. Proceedings of the X International Scientific Conference* (pp. 13–16). Šiaulių universiteto leidykla.



- Maslow, A. (2011). *Būties psichologija* [The psychology of being]. Vaga.
- Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas* [Description of the competence of the teaching profession]. (2007). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.291726>
- Pedagogų rengimo modelio aprašas* [Description of the teacher training model]. (2017). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/01388c40998611e78d46b68e19efc509?jfwid=5w7av14go>
- Pedagogų rengimo reglamentas* [Regulation on teacher training]. (2018). <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=12340f50630811e8acbae39398545bed>
- Pollard, A. (2006). *Refleksyvusis mokymas. Veiksminga ir duomenimis paremta profesinė praktika* [Reflexive teaching. Effective and evidence-based professional practice]. Garnelis.
- Poneliienė, R., & Koviienė, S. (2015). Pirmoji ikimokyklinio ugdymo pedagogo praktika: studentų patirtys [The first practice of a preschool teacher: Students' experiences]. Kn. *Studijos šiuolaikinėje visuomenėje 2015: II-os tarptautinės mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga / Studies in modern Society 2015: Material of the Second International Scientific Conference*. Šiauliai. [https://www.slk.lt/sites/default/files/studijos\\_siuolaikineje\\_visuomeneje\\_konferencijos\\_leidiny\\_2015.pdf](https://www.slk.lt/sites/default/files/studijos_siuolaikineje_visuomeneje_konferencijos_leidiny_2015.pdf)
- Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija* [State Education Strategy for 2013–2022]. (2013). [https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Valstybine-svietimo-strategija-2013-2020\\_svietstrat.pdf](https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Valstybine-svietimo-strategija-2013-2020_svietstrat.pdf)

## Summary

### REFLECTIONS OF STUDENTS' PEDAGOGICAL INTERNSHIP IN PRIMARY SCHOOL: THE CONTEXT OF IMPROVING PEDAGOGICAL INTERNSHIP

Skaistė Koviienė, Aida Plaušinitienė

Šiauliai University, Lithuania

First cycle students' pedagogical internship in primary school helps to improve the preparation of future pedagogues – teachers, social pedagogues, organisers of extracurricular activities. Three cycles reflecting a consistent change of roles of students who do pedagogical internship are distinguished in the model of pedagogical internship of Šiauliai University – from the observer, or pedagogue assistant under the supervision of mentor and the head of internship, to independent teacher. Pedagogical internship is not only a part of the study process, but also the factor encouraging the professional progress of a student and school where s/he is appointed for internship to and the higher school preparing the future pedagogue. Following internship, students are prompted to reflect their experience, notice its negative and positive sides, successes and failures they faced, reconsider acquired competences and foresee the ways of their professional improvement.

The aim of the research is to reveal the experiences and insights of first cycle students of Šiauliai University who did a pedagogical internship in primary school that are significant for improvement of internship arrangement. The written reflection method was applied to reach the aim and collect the research data. Empirical data are analysed in the way of content analysis.

The experiences and insights of first cycle students of Šiauliai University, who did a pedagogical internship in primary school, significant for improvement of pedagogical internship implementation are analysed at the time of the study. It is established that students apply their theoretical knowledge in practice during their pedagogical internship, elucidate the expediency of their profession choice and motivation for pedagogical activity. The advantages and the aspects of the pedagogical internship in primary school to be improved are revealed.

**Keywords:** choice of profession, experience reflection, internship improvement, pedagogical internship.

*Received 12 May 2020; accepted 28 June 2020*



**Skaistė Kovienė**

PhD Student, Institute of Education, Siauliai University, P. Visinskio Street 25, LT-76351 Siauliai, Lithuania.

E-mail: [skaistekove@gmail.com](mailto:skaistekove@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4585-9241>



**Aida Plaušinitienė**

Lecturer, Institute of Education, Siauliai University, P. Visinskio Street 25, LT-76351 Siauliai, Lithuania.

E-mail: [a.plausinaitiene@gmail.com](mailto:a.plausinaitiene@gmail.com)